

OPETTAJAN OHJE

AIHE: Somekone	LAITTEET JA MATERIAALIT: iPad, Chromebook tai Windows-laite (Generation AI:n tehtävälomakkeet)
LUOKKA-ASTE: 5	SOVELLUS: https://somekone.gen-ai.fi , selain
KALENTERIN KOHTA: 39	LYHYT KUVAUS: Havainnollistetaan Somekone-sovelluksen avulla, miten sosiaalisen median taustalla vaikuttavat tekoälyalgoritmit toimivat, ja mitä tietoa ne keräävät. Tässä ohjeessa annetaan vinkit kolmeen erilaajuiseen käsittelytapaan. Opettajan kannattaa tutustua materiaaliin etukäteen.
AIKATAULUEHDOTUS: 1-5 oppituntia	
OPPIAINEET: suomen kieli ja kirjallisuus, matematiikka	

Digitaitokalenterin kohta 39

Harjoitellaan tekijänoikeuksia (esim. kopiraittila.fi). Tutustutaan CC-lisenssijärjestelmään tarkennetun haun avulla. Keskustellaan erilaisista mediasisällöistä (esim. uutinen, mainos, mielipide, somesisällöt), niiden kohderyhmistä, kriittisestä arvioinnista, tekoälystä, sosiaalisen median käytöstä ja yksityisyysasetuksista. Pohditaan turvallisia ja vastuullisia tapoja käyttää mediaa (mm. henkilötietojen käyttäminen netissä).

Pedagogiset vinkit

Somekone on helppo ja hauska Instagram-tyylinen opetuksellinen sovellus, jonka avulla voi turvallisesti kokeilla, miten sosiaalisen median algoritmit toimivat. Sovellus on tehty Generation AI -hankkeessa. Hankkeessa on laadittu valmis opetusmateriaali Somekoneen hyödyntämiseen oppitunneilla.

Somekonetta voi kokeilla lyhyesti tai teettää sen avulla usean oppitunnin projektin. Tässä opettajan ohjeessa annetaan käsittelyvinkkejä valmiiseen materiaaliin, kuten tiivistetyt versiot erilaisia käyttötarkoituksia varten. Ryhmän kanssa voi aloittaa lyhyestä tutustumisesta ja syventää käsittelyä myöhemmin. Työskentelyohjeissa annetaan vinkit kolmeen erilaajuiseen käsittelytapaan.

Vaihtoehto 1: Pikatutustuminen (1 oppitunti)

Vaihtoehto 2: Tiivis projekti (2-3 oppituntia)

Vaihtoehto 3: Laaja projekti (5 oppituntia)

Kaikki materiaali on Somekoneen opetusmateriaalisivulla.

Opettajan ohje: <https://www.generation-ai-stn.fi/materiaalit/somekone/sosiaalinen-media-ja-tekoaly/johdanto-somekoneen-oppimateriaaliin/>.

Oppilaiden tehtävät: <https://somekone.gen-ai.fi>.

Keskeiset käsitteet

SOSIAALINEN MEDIA

Yleensä maksuttomia verkkoviestintäympäristöjä, joissa käyttäjillä on mahdollisuus olla sisällöntuottajia ja vuorovaikutuksessa muiden käyttäjien kanssa. Sosiaalisen median alustat ovat keskenään erilaisia ja niiden käyttäjäryhmät eroavat toisistaan. Alustoilla on ikärajat. Yksityisyysasetuksilla voidaan säätää sitä, mitä omia sisältöjä näytetään muille käyttäjille. Algoritmit ohjaavat sitä, millaista sisältöä kukin käyttäjä sosiaalisen median palveluissaan näkee. Alustat keräävät tietoa käyttäjistään ja sisältävät paljon mainoksia, mikä tekee someyhtiöiden toiminnasta kannattavaa.

SOMEN TEKÖÄLYALGORITMIT

Sosiaalisen median tekoälyalgoritmit määrittävät käyttäjille näytettävän sisällön ja sen järjestyksen. Ne analysoivat käyttäjän aiempaa toimintaa, kuten tykkäyksiä, seuraamisia ja katseluaikoja, ja pyrkivät tarjoamaan mahdollisimman kiinnostavaa ja sitouttavaa sisältöä. Myös mainoksia näytetään siten, että ne vastaavat käyttäjän kiinnostuksen kohteita. Algoritmit voivat johtaa koukuttaviin käyttäytymismalleihin sekä vahvistaa olemassa olevia näkemyksiä, mikä voi johtaa kuplaantumiseen.

Työskentelyohjeet

TÄRKEÄÄ: Katso ennen oppituntia opettajalle tarkoitettu Somekoneen käyttöohjevideo, joka löytyy [opetusmateriaalisivun alaosasta](#).

Opettaja näyttää oppitunnilla oman Somekone-näkymänsä luokalle.

VAIHTOEHTO 1: Pikatutustuminen (1 oppitunti)

1. Näytä oppilaille johdantovideo [tältä sivulta](#) (kesto 3 minuuttia). Videon kolmesta pisteestä saa päälle kuvatekstit eli tekstityksen.
2. Jätetään profilointipeli väliin – mene [osioon 2](#). Älä jaa oppilaille tehtävälomakkeita.
3. Oppilaat työskentelevät yksilöinä, eivät pareina. Näytä halutessasi lyhyt video Somekoneen käyttämisestä.
4. Käynnistä Somekone. Kaikki käyttävät konetta 3-5 minuuttia. Kannusta oppilaita olemaan mahdollisimman aktiivisia käyttäjiä.
5. Siirry opettajan näkymässä Data-välilehteen. Näytä millaista dataa kone kerää käyttäjistä avaamalla eri oppilaiden profiileja näytöllä.
6. Siirry Profilointi-välilehteen. Kone näyttää, millaisiksi oppilaiden profiilit on muodostettu. Voit antaa oppilaiden käyttää konetta lisää ja sen jälkeen tutkia, miten profiilit ovat muuttuneet.
7. Siirry Samankaltaisuus-välilehteen. Voitte tarkastella, miten eri käyttäjät liittyvät toisiinsa.
8. Jos ehtii, siirry Suositukset-välilehteen. Jokaisen oppilaan kohdalta näkee, millaista sisältöä heille seuraavaksi suositeltaisiin.
9. Lopuksi lyhyt reflektio oivalluksista.

VAIHTOEHTO 2: Tiivis projekti

(2-3 oppituntia, alkuun sopii mahdollisuuksien mukaan kaksoistunti)

Ennakkovalmistelut: [osion 2](#) tehtävälomakkeen sekä [osion 3](#) Oman somen käytön vaikutukset -lomakkeen jakaminen joko oppimisympäristössä tai monisteena

1. Näytä oppilaille johdantovideo [tältä sivulta](#) (kesto 3 minuuttia). Videon kolmesta pisteestä saa päälle kuvatekstit eli tekstityksen.
2. Mene [osioon 2](#). Jaa oppilaille osion 2 tehtävälomake.
3. Oppilaat työskentelevät pareittain. Vain toinen liittyy Somekoneeseen, mutta molemmat oppilaat tarvitsevat laitteen käyttöönsä.
4. Seuraa [osion 2](#) ohjeita. Oppilaat täyttävät välillä tehtävälomaketta ohjeen mukaisesti.
5. **Pohdinta.** Katsokaa [osiosta 3](#) somen vaikutuksia käsittelevä video (kesto 4 minuuttia).
6. Oppilaat täyttävät Oman somen käytön vaikutukset -lomakkeen.

VAIHTOEHTO 3: Laaja projekti (5 oppituntia)

Generation AI:n pitempi [oma projekti](#) on jaettu seuraaviin osa-alueisiin:

- Oppitunnit 1-2: perusteet ja profilointipeli
- Oppitunnit 3-4: kuinka sosiaalinen media toimii?
- Oppitunti 5: sosiaalisen median vaikutukset

Seuraa projektin ohjeita Somekoneen opetusmateriaalista.

Oheismateriaalit ja linkit

Somekone oppilaille: <https://somekone.gen-ai.fi>

Sosiaalinen media ja tekoäly -oppimiskokonaisuus, ohje opettajalle: <https://www.generation-ai-stn.fi/materiaalit/somekone/sosiaalinen-media-ja-tekoaly/johdanto-somekoneen-oppimateriaaliin/>

Tietoa Generation AI -hankkeesta: <https://www.generation-ai-stn.fi/>